

W treści dowiesz się – co to jest zażalenie, kiedy przysługuje, jak je złożyć, jaki sąd rozpoznaje zażalenie i na jakie decyzję procesowe zażalenie nie przysługuje.

Czym jest zażalenie w postępowaniu cywilnym?

W postępowaniu cywilnym zapadają orzeczenia merytoryczne, rozstrzygające sprawę co do istoty. Mogą one przyjąć formę wyroku (np. wyrok zasądzający kwotę 1000 zł, wyrok rozwodowy) lub postanowienia (np. postanowienie w przedmiocie podziału majątku, dział spadku czy kontaktów z dziećmi). Drugim rodzajem orzeczeń są orzeczenia formalne, niemerytoryczne, czyli takie które nie dotyczą samej istoty prowadzonego postępowania. Te przyjąć mogą tylko formę postanowienia lub zarządzenia przewodniczącego

Orzeczenia merytoryczne (wyroki i postanowienia) podlegają zaskarżeniu apelacją. Postanowienia niemerytoryczne i zarządzenia przewodniczącego podlegają zaskarżeniu zażaleniem, o którym mowa w tytule artykułu.

Jak złożyć zażalenie?

Najpierw sprawdź na konkretne postanowienie lub zarządzenie przewodniczącego przysługuje zażalenie, bo nie wszystkie decyzje z którymi strona się nie zgadza można zaskarżyć. Jeśli nie masz pełnomocnika, to powinieneś dostać w tym przedmiocie pouczenie.

Phoca PDF

Jeśli postanowienie podlega zaskarżeniu, złóż wniosek o jego uzasadnienie i doręczenie Ci uzasadnienia. Masz na to 7 dni. Jest to warunek konieczny złożenia zażalenia. Wniosek o uzasadnienie podlega opłacie 100 zł.

Jak otrzymasz postanowienie z uzasadnieniem, masz 7 dni na napisanie i złożenia do sądu zażalenia. Sprawdź jaki sąd Twoje zażalenie będzie rozpoznawał (to również powinno być w pouczeniu) Zażalenie składasz do tego sądu, który wydał postanowienie, ale kierujesz je do sądu, który ma to postanowienie rozpoznać. Np. zażalenie kierujesz do Sądu Okręgowego w Gdańsku za pośrednictwem Sądu Rejonowego Gdańsk – Południe w Gdańsku.

Czy od każdego postanowienia przysługuje zażalenie?

Nie od każdego postanowienia (zarządzenia przewodniczącego) można się odwołać. Ustawodawca wprost wymienia, od jakich decyzji przysługuje zażalenie. Oznacza to, że jeśli dane postanowienie /zarządzenie nie jest wymienione w ustawie, to strona nie może go zaskarżyć zażaleniem.

Ważne! Jeśli dane postanowienie lub zarządzenia nie podlega zaskarżeniu sąd go nie uzasadnia. Złożenie wniosku o uzasadnienie niezaskarżalnego postanowienia będzie bezskuteczne – taki wniosek zostanie przez Sąd odrzucony.

To, co często zaskakuje moich Klientów, to rozpoznanie zażaleń przez równoległy skład tego samego sądu, który wydał nieakceptowalne postanowienie. Np. jeśli sąd pierwszej instancji odmówi sporządzenia uzasadnienia (bo np. wniosek był po terminie), to zażalenie na to postanowienia rozpoznaje ten sam sąd, ale w innym składzie (inni personalnie sędziowie), chyba taka odmowa definitywnie kończy postępowania w sprawie (zamyka drogę do wniesienia środka zaskarżenia kończącego postępowanie w sprawie).

Jakie postanowienia sądu pierwszej instancji podlegają zaskarżeniu zażaleniem?

Te zażalenia można podzielić na dwie grupy – rozpoznawane przez ten sam sąd (w innym składzie osobowym) i przez sąd odwoławczy.

Zażalenie do sądu drugiej instancji przysługuje od postanowień sądu pierwszej instancji oraz zarządzeń przewodniczącego wymienionych niżej:

Podstawowa grupa postanowień, od których przysługuje zażalenie wymieniona jest w art. 394 § 1 kodeksu postępowania cywilnego. Należą do nich postanowienia lub zarządzenia przewodniczącego:

1. kończących postępowanie w sprawie (np. umorzenie postępowania)
2. zwrot pisma wniesionego jako pozew, z którego nie wynika żądanie rozpoznania sprawy,

Phoca PDF

3. zwrot pozwu,
4. odmowa odrzucenia pozwu,
5. przekazanie sprawy sądowi równorzędnemu lub niższemu albo podjęcie postępowania w innym trybie,
6. zawieszenie postępowania i odmowa podjęcia zawieszonego postępowania,
7. zwrot kosztów, określenie zasad ponoszenia przez strony kosztów procesu, zwrot opłaty lub obciążenie kosztami sądowymi - jeżeli strona nie składa środka zaskarżenia co do istoty sprawy.

Nie jest wyczerpujący katalog, bowiem przepisy szczególne wskazują na dodatkowe postanowienia, od których przysługuje zażalenie np.

8. zażalenie na postanowienie w przedmiocie oddania na obserwację do zakładu leczniczego w sprawie o ubezwłasnowolnienie.

Zażalenie do równoległego składu sądu pierwszej instancji przysługuje od postanowień wymienionych niżej:

Podstawowa grupa postanowień, od których przysługuje zażalenie wymieniona jest w art. 394 § 1a kodeksu postępowania cywilnego. Należą do nich postanowienia lub zarządzenia przewodniczącego:

1. odmowy zwolnienia od kosztów sądowych lub cofnięcia takiego zwolnienia oraz odmowy ustanowienia adwokata lub radcy prawnego lub ich odwołanie (jeśli sąd zwolni od kosztów lub przyzna adwokata, to od takiego postanowienia nie można się odwołać, co byłoby w interesie np. przeciwnika)
2. oddalenia opozycji przeciwko wstąpieniu interwenienta ubocznego oraz niedopuszczenie interwenienta do udziału w sprawie wskutek uwzględnienia opozycji;
3. rygoru natychmiastowej wykonalności;
4. wstrzymania wykonania prawomocnego orzeczenia do czasu rozstrzygnięcia skargi o wznowienie postępowania;
5. stwierdzenia prawomocności orzeczenia;
6. skazania świadka, biegłego, strony, jej pełnomocnika oraz osoby trzeciej na grzywnę, zarządzenia przymusowego sprowadzenia i aresztowania świadka oraz odmowy zwolnienia świadka i biegłego od grzywny i świadka od przymusowego sprowadzenia;
7. odmowy uzasadnienia orzeczenia oraz jego doręczenia;
8. sprostowanie lub wykładnia orzeczenia albo ich odmowa;
9. zwrotu zaliczki, zwrot kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu oraz wynagrodzenie biegłego, mediatora i należności świadka, a także koszty przyznane w nakazie zapłaty, jeżeli nie wniesiono środka zaskarżenia od nakazu;
10. oddalenia wniosku o wyłączenie sędziego;
11. zatwierdzenia ugody zawartej przed mediatorem;
12. odrzucenia zażalenia;
13. odrzucenia skargi na orzeczenie referendarza sądowego;
14. zatwierdzenie ugody w sprawie odwołania do sądu ochrony konkurencji i konsumentów;
15. wstrzymania wykonania decyzji, w przypadku zawieszenia postępowania, na zgodny wniosek stron zamierzających zawrzeć ugodę w sprawie odwołania do sądu ochrony

Phoca PDF

konkurencji i konsumentów

To również nie jest katalog wyczerpujący, bo zażalenie przysługuje również np. na:

16. postanowienia w przedmiocie zabezpieczenia (ale tylko wydane przez Sąd I Instancji).

Jakie postanowienia sądu drugiej instancji podlegają zaskarżeniu zażaleniem?

Jeżeli sąd drugiej instancji rozpoznaje zażalenie, to na postanowienie, które wyda w tym przedmiocie zażalenie już nie przysługuje.

Jeśli jednak po raz pierwszy decyduje o pewnych kwestiach, to można takie decyzje zaskarżyć do innego składu tego samego sądu (zażalenie rozpoznają inni personalnie sędziowie). Do takich postanowień należą:

1. odmowa ustanowienia adwokata lub radcy prawnego, lub ich odwołanie,
2. oddalenie wniosku o wyłączenie sędziego,
3. zwrot kosztów procesu, o ile nie wniesiono skargi kasacyjnej,
4. zwrot kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu,
5. skazanie świadka, biegłego, strony, jej pełnomocnika oraz osoby trzeciej na grzywnę,
6. zarządzenie przymusowego sprowadzenia i aresztowania świadka,
7. odmowa zwolnienia świadka i biegłego od grzywny i świadka od przymusowego sprowadzenia.

Są jeszcze dwa orzeczenia, które można zaskarżyć zażaleniem do Sądu Najwyższego. Należy do nich:

1. Wyrok lub postanowienie sądu odwoławczego, w którym sąd ten przekazuje sprawę ponownego rozpoznania. W postępowaniu cywilnym jest to jedyna sytuacja, gdy orzeczenie merytoryczne - wyrok podlega zaskarżeniu zażaleniem. Zażalenie przysługuje bez względu na to, czy w danej sprawie można wnieść skargę kasacyjną.
2. Odrzucenia skargi kasacyjnej oraz skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. Zażalenie przysługuje bez względu na to, czy w danej sprawie można wnieść skargę kasacyjną.

Przykłady postanowień, które nie podlegają zaskarżeniu zażaleniem (niezaskarżalne postanowienia).

Odmowa zwolnienia strony od kosztów postępowania odwoławczego.

To, co najbardziej zaskakuje moich Klientów, to brak możliwości zaskarżenia zażaleniem postanowienia o odmowie zwolnienia od kosztów postępowania odwoławczego (np. odmowa zwolnienia od opłaty za apelację). Po ostatnich zmianach (w listopadzie 2019) o zwolnieniu od kosztów sądowych decyduje bowiem sad odwoławczy. Odmowa zwolnienia od kosztów nie

Phoca PDF

znajduje się w katalogu zaskarżalnych postanowień sądu drugiej instancji (wymienione wyżej).

Powoduje to bardzo wiele nieporozumień i błędów, których nie ustrzegali się w początkowym okresie po zmianie przepisów nawet profesjonalni pełnomocnicy. Po odmowie zwolnienia od kosztów nie ma podstaw do składania wniosku o uzasadnienie postanowienia (postanowień niezaskarżalnych sąd nie uzasadnia). Należy natomiast w ciągu 7 dni uiścić opłatę.

Oddalenie wniosku o przywrócenie terminu.

Drugim postanowieniem, którego niezaskarżalność budzi zdziwienie moich klientów, to oddalenie wniosku o przywrócenie terminu do dokonania spóźnionej czynności procesowej. Oznacza to, że nie można w ogóle zaskarżyć oddalenia wniosku o przywrócenie terminu do złożenia np. wniosku o uzasadnienie, zażalenie czy apelacji. Skarżyć można dopiero postanowienia, w których sąd odrzuci spóźnione zażalenie, apelację, wniosek o uzasadnienie lub zwróci spóźnione pismo zawierające uzupełnienie braków formalnych.

Postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia wydane przez odwoławczy.

Spotykam się z oburzeniem Klientów, których informuję, że jeżeli wniosek o udzielenie zabezpieczenia wydał sąd odwoławczy (np. podwyższył/obniżył alimenty), to takie postanowienie nie podlega zaskarżenia. Mimo wniosku Sąd nie musi go nawet uzasadniać.

adw. Marta Rozwadowska - Kucka

Potrzebujesz pomocy w napisaniu zażalenia? Skontaktuj się z **Kancelarią.**

Możesz także skorzystać z **Pomocy prawnej online.**

Jeśli to, co napisałam było dla Ciebie interesujące lub może pomóc Twoim znajomym, udostępnij artykuł na Fb.

Phoca PDF